

УДК 004:347.453.8

САНДУЛ В.С., головний спеціаліст відділу взаємоз'єднання мереж
Департаменту телекомунікацій Національної комісії
з питань регулювання зв'язку України

УПОРЯДКУВАННЯ ВІДНОСИН ЩОДО СПІЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ МЕРЕЖ

Анотація. Щодо подальшого упорядкування відносин між суб'єктами ринку телекомунікацій, власниками майнових комплексів та центральними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування для забезпечення розвитку ТМЗК України та задоволення потреб споживачів телекомунікаційних послуг.

Ключові слова: телекомунікації, доступ, спільне використання, інфраструктура телекомунікаційних мереж.

Аннотация. О дальнейшем упорядочении отношений между субъектами рынка телекоммуникаций, владельцами имущественных комплексов и центральными органами исполнительной власти и органами местного самоуправления для обеспечения развития ТМЗК Украины и удовлетворения потребностей пользователей телекоммуникационных услуг.

Ключевые слова: телекоммуникации, доступ, общее использование, инфраструктура телекоммуникационных сетей.

Summary. About further organization of relations between the subjects of market of telecommunications, proprietors of complexes of properties and central organs of executive power and organs of local self-government for providing of development of ТМЗК of Ukraine and satisfaction a consumer need services of telecommunications.

Keywords: telecommunications, access, common use, infrastructure of telecommunication networks.

Постановка проблеми. Законом України “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки” [1] визначено, що вітчизняний ринок інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) перебуває у стані активного становлення та за певних умов може стати фундаментом розвитку інформаційного суспільства в Україні. Основним завданням розвитку інформаційного суспільства в Україні є сприяння кожній людині на засадах широкого використання сучасних ІКТ можливостей створювати інформацію і знання, користуватися та обмінюватися ними, виробляти товари та надавати послуги, повною мірою реалізуючи свій потенціал. Разом з тим, ступінь розбудови інформаційного суспільства в Україні порівняно із світовими тенденціями не повною мірою відповідає потенціалу та можливостям України.

Метою статті є подальше удосконалення упорядкування суспільних, зокрема, інформаційних відносин між суб'єктами ринку телекомунікацій, власниками майнових комплексів, місцевими органами самоврядування та власниками діючої інфраструктури телекомунікацій (далі – ІТК).

Виклад основних положень. Одним із показників незадовільного стану розвитку інформаційного суспільства в Україні є те, що за станом на даний час тільки 450 тисяч господарств із близько 19,5 мільйона, що існують в Україні, користуються послугами доступу до мережі Інтернет.

Концепція розвитку телекомунікацій в Україні [2] одним з основних напрямів розвитку телекомунікаційних мереж визначає модернізацію та оптимізацію всіх елементів телекомунікаційної інфраструктури українського сегмента Інтернету з метою створення рівних умов для доступу споживачів до Інтернету та забезпечення розвитку в Україні інформаційного суспільства.

Попит споживачів на доступ до мережі Інтернет можна охарактеризувати діаграмою (див. Рис.), що демонструє доходи суб’єктів ринку телекомунікацій від надання послуг доступу до мережі Інтернет за даними Державної служби статистики України [3].

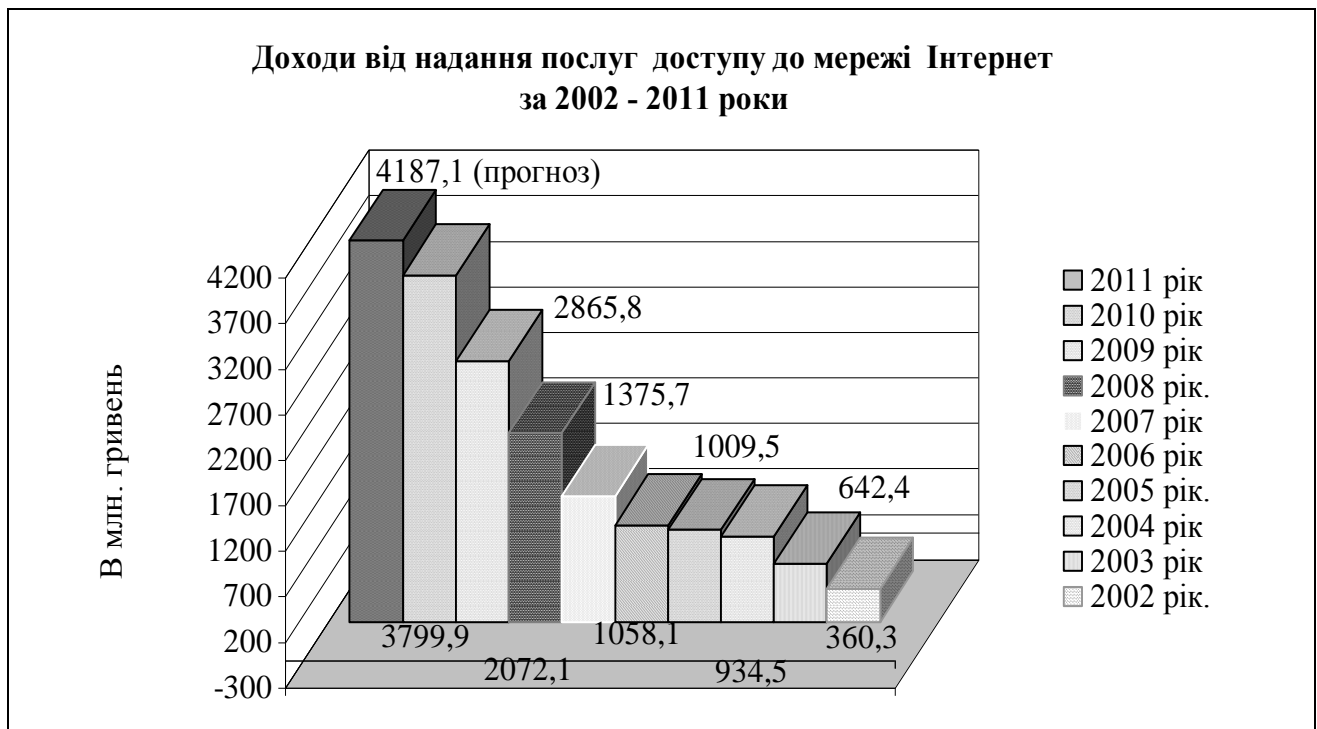

Рис. 1

Для задоволення зростаючого попиту споживачів на доступ до мережі Інтернет оператори (провайдери) телекомунікацій можуть використовувати технології FTTB (Fiber To The Building – “Оптика у будинок”), оптичний кабель підводиться до будинку і розподіляється по квартирах за допомогою мідного кабелю. Це дозволяє забезпечити в кожній квартирі якісний доступ до мережі Інтернет на максимальній швидкості до 100 Мбіт/с. На сьогодні технологія FTTB є найбільш прогресивною. Її потенціал дозволяє швидко збільшити місткість мережі в тих місцях, де це необхідно, для надання послуг передачі даних найвищої якості.

Одночасно використовуються технології:

- ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line – асиметрична цифрова абонентська мережа), яка забезпечує швидкість 8 Мбіт/сек;

- на отримання даних в озсязі 1 Мбіт/сек., їх передачу та використання телевізійного кабелю – DOCSIS (Data Over Cable Service Interface Specifications), що забезпечує швидкість транзакції 42 Мбіт/сек.

Реалізація вказаних технологічних рішень передбачає необхідність узгодженої діяльності між операторами (провайдерами) телекомунікаційних мереж щодо умов їх

спільного використання та уніфікованого підключення жилих будинків та різноманітних майнових комплексів.

Зрозуміло, що доступ до мережі Інтернет пов'язаний з необхідністю отримання відповідних дозволів та погоджень від власників цих будинків, експлуатуючих організацій та власників діючої інфраструктури телекомунікацій, якою оснащені будинки та майнові комплекси [4].

Найбільшою проблемою, з якою стикається приватний постачальник Інтернет-послуг, незважаючи на технології, є створення мереж і насамперед будинкових розподільних мереж (БРМ).

Важливим питанням, що стоїть перед операторами, є висока вартість легалізації своїх БРМ. Легалізація є дуже дорогою, і для того, щоб уникнути витрат багато дрібних операторів прокладали свої мережі без отримання ліцензій і будівельних дозволів. У той час вони працювали на короткострокову перспективу від 2 до 3 років після чого мали намір продати свій бізнес великим гравцям. Проте кризові явища в економіці виключили таку можливість, а за станом на даний час ця ситуація притягнула до себе увагу місцевих влад, що перебувають у пошуках джерел поповнення своїх бюджетів.

Прикладом таких явищ може бути становище що виникло в місті Києві.

У січні 2009 року Київська міська рада затвердила новий метод розрахунку орендної плати за розміщення телекомунікаційної інфраструктури у будівлях. Новий метод вплинув на підвищення ціни за оренду принаймні в 5 разів, значно збільшивши витрати для тих операторів та провайдерів, які діють на законних підставах. Така ситуація неминуче потягне за собою збільшення тарифних ставок за послуги доступу до Інтернету або ж ляже непомірним тягарем на діяльність суб'єктів ринку телекомунікацій.

Такий стан речей призводить до непорозумінь між операторами (провайдерами), власниками майнових комплексів, місцевими органами самоврядування та власниками діючої інфраструктури телекомунікацій.

Також одним із важливих факторів, що впливає на ступінь розбудови інформаційного суспільства в Україні, є відсутність належної координації зусиль державного і приватного секторів економіки з метою ефективного використання наявних ресурсів, яка потребує відповідної нормативно-правової бази.

За станом на даний час такі відносини на законодавчому рівні українським законодавством не врегульовані.

Все це потребує врегулювання на законодавчому рівні.

Зазначене удосконалення призведе до більш ефективного використання ІТМ суб'єктами господарювання у сфері телекомунікацій та зменшення основних витрат, що впливають на собівартість універсальних телекомунікаційних послуг.

Відповідно до вимог Закону України “Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу” [5] державна політика України щодо адаптації законодавства формується як складова частина правової реформи в Україні та спрямовується на забезпечення єдиних підходів до нормопроєктування, обов'язкового врахування вимог законодавства Європейського Союзу під час нормопроєктування. Важливо використовувати наявний досвід з питань законотворення країн, які є повноправними членами Європейського Союзу, передусім в частині приведення свого національного законодавства у сфері телекомунікацій у відповідність до вимог Європейського Союзу.

Одна з таких країн Республіка Польща.

Деякі законодавчі акти Польщі можуть бути вивчені, а основні положення взяті за основу для визначення напрямів щодо упорядкування відносин між суб'єктами ринку телекомунікацій при спільному використанні інфраструктури телекомунікацій. Досить корисно в цьому аспекті розглянути Закон Республіки Польщі від 7 травня 2010 року “Про підтримку розвитку телекомунікаційних послуг та мереж” [6].

Даний закон визначає:

форми та принципи підтримки телекомунікаційних інвестицій, у тому числі і тих, які пов'язані із широкосмуговими мережами;

принципи діяльності одиниць територіального самоврядування та суб'єктів, які виконують завдання державного значення у сфері телекомунікацій;

принципи доступу до телекомунікаційної інфраструктури та іншої технічної інфраструктури, які фінансуються за рахунок державних коштів;

права та обов'язки інвесторів, власників, довічних користувачів нерухомого майна, осіб, яким надано кооперативне право на приміщення, адміністраторів нерухомого майна та наймачів, зокрема, у сфері доступу до нерухомого майна з метою забезпечення умов для надання телекомунікаційних послуг;

принципи розміщення регіональних широкосмугових мереж та іншої телекомунікаційної інфраструктури.

При цьому положення даного закону не суперечать законодавству про захист конкуренції та прав споживачів.

Закон встановлює:

обов'язки суб'єктів територіального самоврядування та суб'єктів, які виконують завдання державного значення у сфері телекомунікацій, та принципи доступу до телекомунікаційної інфраструктури;

процедуру надання послуги Інтернет і взаємовідносини провайдерів та органів самоврядування;

умови спільного користування та доступу до технічної інфраструктури, в тому числі технічні, експлуатаційні та фінансові умови співпраці;

порядок укладення договорів про спільне користування або про доступ до технічної інфраструктури;

повноваження Голови Офісу Електронних Комунікацій (ОЕК), тобто національного регулятора у сфері телекомунікацій;

повноваження органів місцевого самоврядування та профільних міністерств при встановленні правил розміщення регіональних широкосмугових мереж;

перелік органів для погодження робочого проекту та порядок розгляду заяв щодо можливості спільного використання;

порядок фінансування робіт та порядок встановлення розмірів плати;

відповідальність сторін.

Основні положення зазначеного закону можна використати як основу для розробки норм законопроекту України що встановить основні принципи спільного використання інфраструктури телекомунікаційних мереж.

При цьому виникає нагальна необхідність включити до законопроекту такі норми, які визначали б порядок спільного використання не тільки пасивної, а і активної інфраструктури телекомунікаційних мереж (далі – ІТМ), що надасть можливість різним операторам (провайдерам) спільно використовувати технічні засоби телекомунікацій, і в першу чергу системи комутації.

Таким чином на законодавчому рівні будуть врегульовані відносини між власниками інфраструктури телекомунікацій та суб'єктами ринку телекомунікацій під

час будівництва та експлуатації телекомунікаційних мереж для забезпечення їх спільного використання.

Також законопроект може визначати повноваження органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо створення умов для спільного використання інфраструктури.

Законопроект повинен визначати правову основу діяльності суб'єктів ринку телекомунікацій, власників при спільному використанні ІТМ та задекларувати принципи надання послуги доступу до ІТМ, а саме:

безперешкодний та недискримінаційний доступ до ІТМ;

підвищення ефективності використання ІТМ;

забезпечення економічної привабливості для операторів, провайдерів телекомунікацій при спільному використанні ІТМ;

доступність інформації щодо можливості спільного використання ІТМ;

прозорість розрахунків за послугу доступу до ІТМ;

надання послуги доступу до ІТМ на тривалий час.

Необхідно на законодавчому рівні визначити принципи діяльності при спільному використанні ІТМ які затвердять можливість спільного використання елементів ІТМ різними операторами (провайдерами), за умови збереження цілісності телекомунікаційної мережі, при цьому відповідальність за забезпечення сталості телекомунікаційної мережі покладається на оператора, який здійснює експлуатацію телекомунікаційної мережі.

Законопроект має встановлювати компетенцію щодо спільного використання ІТМ:

Кабінету Міністрів України;

Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій;

центрального спеціально уповноваженого органу з питань містобудування та архітектури та житлово-комунального господарства (ЦСУОбуд).

А також повноваження з питань спільного використання ІТМ:

центрального органу виконавчої влади в галузі зв'язку;

національного регуляторного органу в галузі зв'язку (далі – НРО);

місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування при спільному використанні інфраструктури телекомунікаційних мереж.

Для реалізації поставлених цілей потрібно надати національному регуляторному органу в галузі зв'язку наступні повноваження:

проводити аналіз ринку послуги доступу до інфраструктури телекомунікаційних мереж та визначати операторів з істотною ринковою перевагою на ринках доступу до інфраструктури телекомунікаційних мереж;

накладати зобов'язання на операторів з істотною ринковою перевагою на відповідних ринках послуги доступу до ІТМ;

визначати порядок доступу до кабельної каналізації електрозв'язку;

взаємодіяти з об'єднаннями операторів та провайдерів телекомунікацій, громадськими об'єднаннями та з органами місцевого самоврядування з питань забезпечення справедливого та недискримінаційного доступу до ІТМ;

спільно з центральним спеціально уповноваженим органом з питань містобудування та архітектури та житлово-комунального господарства встановлювати порядок допуску операторів, провайдерів до об'єктів житлово-комунального господарства, жилих, нежилих та адміністративних будинків незалежно від форм власності та взаємодії з їх власниками при будівництві, реконструкції або модернізації ІТМ.

Також, що може мати суттєвий вплив на ефективне використання ІТМ, за зверненням замовників або з власної ініціативи НРО зможе перевіряти відсутність або наявність технічної можливості власників з надання послуги доступу до ІТМ та встановлювати тарифи на надання послуг доступу до ІТМ операторів (провайдерів), що визнані НРО як оператори з істотною ринковою перевагою на відповідному ринку.

Законопроект має визначати права та обов'язки суб'єктів господарювання при спільному використанні інфраструктури для телекомунікаційних мереж, а саме:

права та обов'язки власників ІТМ при наданні послуги доступу до ІТМ;

права та обов'язки замовників при отриманні послуги доступу до ІТМ;

порядок взаємодії суб'єктів господарювання при спільному використанні ІТМ, тобто особливості укладання, зміни та розірвання договору про спільне використання ІТМ, порядок встановлення плати за спільне використання ІТМ, відповідальність сторін.

Закон України “Про телекомунікації” [7] не передбачає надання прав НРО щодо можливості регулювання порядку спільного використання кабельної каналізації електрозв'язку, висотних споруд, веж, щогл та втручатися у відносини між операторами у разі виникнення спору між сторонами.

В законопроекті необхідно передбачити можливість врегулювання зазначених відносин, в тому числі надати повноваження НРО втручатися у відносини у разі виникнення спору між сторонами, якщо вони є суб'єктами ринку телекомунікацій, на будь-яких етапах підготовки та виконання договору, в тому числі і за власною ініціативою.

Висновки.

На підставі вищезначеного, прийняття закону України, що встановлює порядок доступу та спільного використання інфраструктури телекомунікацій усіх форм власності, надасть можливість врегулювати відносини між суб'єктами ринку телекомунікацій, що передбачає:

скорочення неефективного та непотрібного дублювання ІТМ, підвищення ефективності інвестицій в ТМЗК;

стимулювання справедливої конкуренції шляхом спільного використання ІТМ суб'єктами ринку телекомунікацій;

забезпечення безперешкодного та недискримінаційного доступу до ІТМ суб'єктів ринку телекомунікацій для збільшення асортименту та обсягу телекомунікаційних послуг шляхом регулювання спільного використання ІТМ;

зменшення витрат споживачів телекомунікаційних послуг до оптимального рівня;

збереження зовнішнього вигляду архітектурних комплексів та будівель відповідно до нормативних вимог містобудування.

створення умов для підвищення конкуренції;

забезпечення рівності прав усіх суб'єктів господарювання;

залучення інвестицій у будівництво, реконструкцію та модернізацію ІТМ.

В якості основних наслідків закон надасть можливість щодо:

створення інфраструктури для надання органами державної влади та органами місцевого самоврядування юридичним і фізичним особам інформаційних послуг з використанням мережі Інтернет;

забезпечення споживачів телекомунікаційними послугами оптимальним шляхом і за доступними цінами.

Використана література

1. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки : Закон України від 09.01.07 р. № 537-V. – Режим доступу : //www.rada.gov.ua

2. Концепція розвитку телекомунікацій в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.06.06 р. № 316-р. – Режим доступу : [//www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
3. Державна служба статистики України. – Режим доступу : [//www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua)
4. Сандул В.С. Про удосконалення нормативно-правового упорядкування організації телекомунікацій загального користування / В.С. Сандул // Правова інформатика. – № 1(29)/2011. – С. 43 – 46.
5. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : Закон від 18.03.04 р. № 1629-IV. – Режим доступу : [//www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
6. Про підтримку розвитку телекомунікаційних послуг та мереж : Закон Республіки Польща від 07.05.10 р. // Вісник законів Республіки Польща від 16 червня 2010 року. – Режим доступу : [//www.mi.gov.pl/files/0/1793042/megaustawatumaczenie](http://www.mi.gov.pl/files/0/1793042/megaustawatumaczenie)
7. Про телекомунікації : Закон України від 18.09.03 р. № 1280-IV. – Режим доступу : [//www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

~~~~~ * * * ~~~~~